

RYBNICZANIE

ZESZYTY RYBNICKIE 28
KONFERENCJE

RYBNICZANIE

red. Anna Grabowska-Rogus, Ewa Kulik

Muzeum w Rybniku

Rybnik 2019

Zeszyty Rybnickie 28
Rybniczanie

Redaktor wydawnictw Muzeum w Rybniku: dr Bogdan Kloch

Redakcja: Anna Grabowska-Rogus, Ewa Kulik
Recenzja: dr hab. Piotr Greiner

Korekta: zespół
Skład: Sławomir Studnik

Projekt okładki: Sławomir Studnik w oparciu o layout Hanny Stano, wykorzystano
fotografie ze zbiorów Muzeum w Rybniku

Wydawca:

**Muzeum
w Rybniku**

© Muzeum w Rybniku, 2019

ISBN 978-83-63959-33-3

Nakład: 200 egz.

Druk: Totem.com.pl sp. z o.o. sp. k., ul. Jacewska 89, 88-100 Inowrocław

Spis treści

<i>Wstęp</i>	7
Bogdan Kloch <i>Rybniczanie w czasach nowożytnych w świetle wstępnych prac badawczych nad dwoma nieznanymi źródłami z XVII i XVIII wieku</i>	9
Anna Grabowska-Rogus <i>Z Rzeszowa na kopalnię „Emma”. Pamiątki po inż. Romanie Androlettim w zbiorach Muzeum w Rybniku</i>	27
Ks. dr hab. Henryk Olszar <i>Franciszek Brudniok (1856–1926) – kapłan kreatywny</i>	41
Alojzy Czech <i>Paul Deutsch (1901–1977) – rybniczanie, profesor nauk o przedsiębiorstwie</i>	61
Aleksandra Grabiec <i>Rybnicki farmaceuta – Mieczysław Grabiec (1923–2012)</i>	69
Jacek Kamiński <i>Józef Ikietek – szkic biograficzny</i>	79
Magdalena Płoszaj <i>„Prawy i uczciwy kupiec” Josef Manneberg</i>	93
Sylwester Walczak <i>Wycinek z działalności. Pamiątniki Franciszka Michalika jako źródło do jego biografii</i>	101
Ewa Kulik <i>Müllerowie — trzy pokolenia browarników</i>	119
Elżbieta Bimler-Mackiewicz <i>Codziennosc rodziny Tatarczyków w świetle artefaktów w zbiorach Muzeum w Rybniku</i>	127
Zbigniew Bereszyński <i>Jan Wyglenda i Fryderyk Antes, przedwojenni starostowie rybniccy, w świetle materiałów komunistycznego aparatu bezpieczeństwa</i>	161
Jerzy Klistała <i>Osobiste spojrzenie na postaci rybnickiego harcerstwa i ruchu oporu</i>	183
<i>Bibliografia</i>	201

Wstęp

Szanowni czytelnicy. Oddajemy w Wasze ręce 28 tom „Zeszytów Rybnickich”. Obecny, pokonferencyjny tom, obejmuje teksty, które zostały przygotowane na bazie referatów wygłoszonych w trakcie konferencji „Rybniczanie”, która odbyła się w siedzibie rybnickiego Muzeum 30 kwietnia 2018 roku i stała się kolejnym forum poszerzenia wiedzy wynikającej z najnowszych badań, jak również miejscem upowszechnienia i wymiany informacji na temat mieszkańców miasta.

Rybnik, jako ośrodek o długiej tradycji, w ciągu minionych stuleci wykreował wiele postaci, które dziś uważamy za ambasadorów miasta. Są naszymi wizytówkami. Z rozlicznej masy osobistości mających wpływ na dzieje miasta, czy najbliższą społeczność, wiele jest niezbadanych, lub wręcz zapomnianych. Zbiór ten ma nam uzmysłowić, jak wiele jeszcze kwestii jest słabo poznanych i ile jeszcze czeka nas kwerend oraz badań źródłowych.

W trakcie konferencji przedstawiono czternaście tekstów, omawiających postaci od XVII do XX wieku. Niemniej tematyka dotycząca XX wieku bezwzględnie dominowała. Dawni mieszkańcy miasta, sprzed 300 lat, byli tematem tylko jednego wystąpienia. Badacze zwrócili uwagę tak na osoby związane z życiem gospodarczym, religijnym i społecznym, jak i na dramaty egzystencji w systemach totalitarnych, więziennych i represjonowanych Polaków, a zarazem mieszkańców Rybnika. Poznaliśmy różne życiorysy, losy, które miały wpływ na życie zbiorowości miejskiej. Rybnik leży na pograniczu kulturowym, stąd też praca zawiera także tekst ukazujący losy Paula Deut-scha – niemieckiego profesora ekonomii, rybniczankina z urodzenia, na którego życiu zaciążyły czasy niemieckiego nazizmu. Poruszono także wątek społeczności żydowskiej.

Spośród prezentowanych tekstów do druku złożono jednaście. Z przyczyn od nas niezależnych trzy teksty nie znajdują odzwierciedlenia w tej publikacji. Szczęśliwie udało się uzupełnić uszczuplony zbiór o artykuł poświęcony Josefowi Mannebergowi, przedstawicielowi społeczności rybnickich Żydów, którego autorką jest Magdalena Płoszaj. W tym kształcie uzyskujemy pracę, która porusza tematy poświęcone postaciom dotąd pomijanym w badaniach lub tylko powierzchownie funkcjonującym w literaturze przedmiotu. Warto pochylić się nad tą publikacją zawierającą wiele istotnych odniesień źródłowych, jak również bogatą ikonografię, co stanowi jej mocną stronę. Warty podkreślenia jest fakt, iż praca bazuje także na badaniach i zbiorach naszego

Muzeum, m. in. w tekście autorstwa dr Elżbiety Bimler-Mackiewicz i Anny Grabowskiej-Rogus. Niniejsza publikacja uzupełnia dotychczasowy stan badań i prowokuje do dalszych poszukiwań archiwalnych i bibliotecznych.

Rybnik, wrzesień 2019 r.

dr Bogdan Kloch
Dyrektor Muzeum w Rybniku